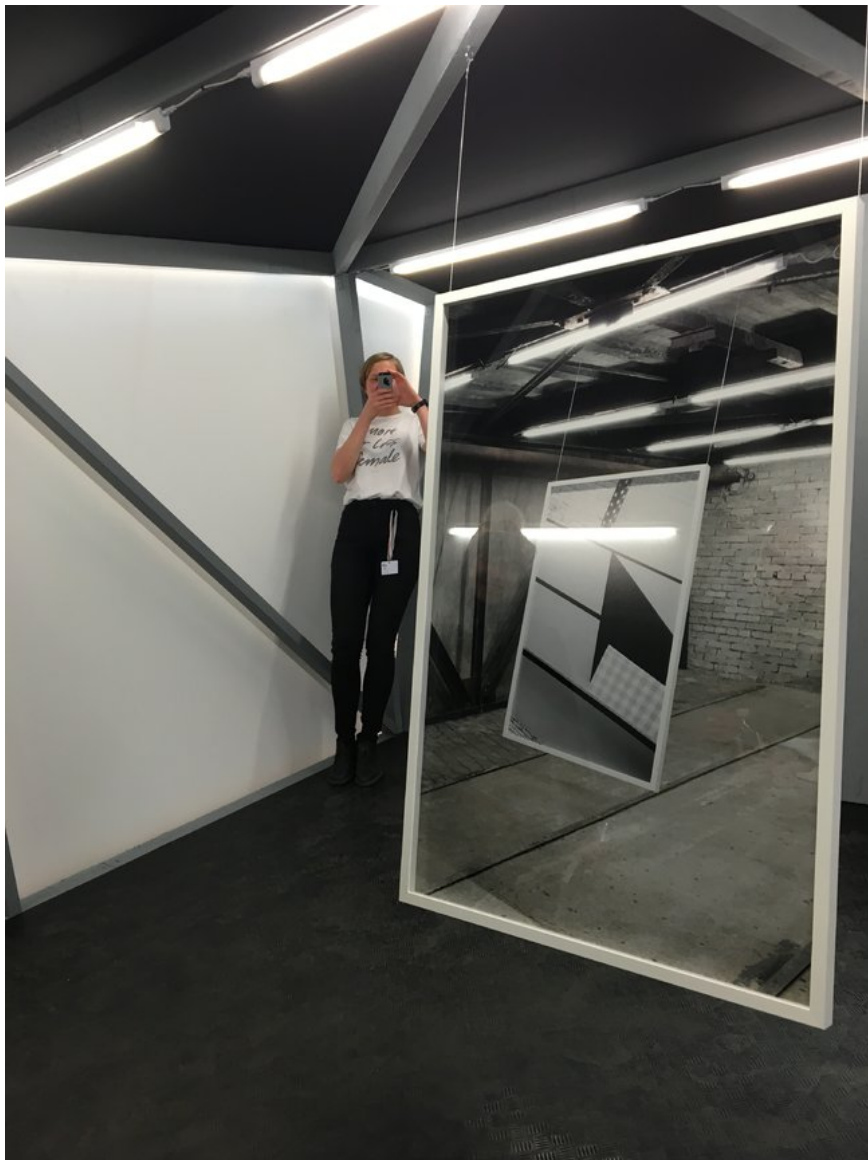

Tere tulemast Brüsseli kommipoodi!

Kaarin Kivirähk, kunstikriitik

1. mai 2016 23:59

1/6

Anu Vahrta teos 17.9 EKKMi boksis. Foto: Kaarin Kivirähk

Brüssel – Euroopa pealinn, linnade nulltase. Linna peal ringi käies unustad aegajalt ära, kas viibid parajasti Stockholmis, Pariisis, Londonis. Äkki hoopis Amsterdams? Selles mõttes on Brüssel kunsti jaoks väga hea linn, et mõjub umbes samamoodi nagu valge sein muuseumisaalis, ideaalse neutraalse taustana. Ehk just seetõttu tundusid ka kõik kunstisündmused Brüsselis erakordselt huvitavana.

Brüsseli kunstimes Art Brussels

Nii-ütelda põhiline kunstimes üle-eelmise nädalavahetuse Brüsselis oli Art Brussels (22.–24. aprill), mille ümber koondusid ka teised kunstielu sündmused. Messil oli olemas ametlik Eesti esindus Temnikova ja Kasela galerii näol, lisaks sai Budapesti Alni Molnari galeriis tutvuda eesti kunstniku Marge Monko töödega. Temnikova messiboks ühes Flo Kasearu banaanidest Euroopa Liidu lipu ja videoõpetusega, kuidas teha katuseplekist lennukit, oli nagu väike näitus poliitilistel teemadel. Ka Varssavi galerii BWA Warszawa näituseboks, mis võitis parima Discovery sektsiooni messiboksi auhinna, kujutas endast ühte teemaga mininäitust. Varssavi galeriis olid väljas kunstnike Karol Radziszewski ja Ewa Axelradi teosed. Meeldejääv oli sealne vatijope-skulptuur ja pildid kenadest noormeestest stiilis «geiporno kohtub Kolmanda Reichi meesideaaliga».

Paljud messiboksid olid aga justkui väikesed kommipoed, kust sai osta head ja paremat. Hindu muidugi kusagil juures polnud, kuid nagu hiljem Artsy portaalist lugesin, tunnistas messi juhataja

Anne Vierstraete, et «me ei ole väga kõrgete hindadega mess». Artsy avaldas ka mõnede müüdü teoste hinnad. Näiteks Brüsseli ja Londoni galerii MOT International müüs Turner Prize'i (kaasaegse kunsti auhind briti kunstnikele – toim) võitnud Laure Prouvosti vaiba «Swallow me, From Italy to Flander, a tapestry» maha messi esimese poole tunni jooksul 60 000 euro eest. Rodolphe Janssen aga äris kaks Dan McCarthy naerunäguudega vaasi maha 25 000 euroga tükk. No tõesti, täielik messide Säätumarket.

Messil oli ka non-profit-ala, kust võis leida näiteks Euroopa kunstibiennaali Manifesta, mis avab ukSED juuni alguses Zürichis, ja meie oma EKKMi. Viimane oli ehitanud messile oma kuulsa viltuse toa, kus eksponeeriti Anu Vahtra teost «17.9°». See on foto, mis kujutab viltust ruumi viltuses ruumis ja on ühtlasi hea näide Anu Vahtra loomingust, mis on küll minimalistlik, kuid keerab alati ruumile mingi vimka sisse. Inimesed olnud teosest positiivselt segaduses, sest ega see eestlaste maailmatunnetuse tajumine pole kergete killast.

Samas alas oli veel huvitav Ateena galerii State of Concept, mis tõi Brüsselisse kunstnik Anahita Razmi teose «Do Fard». Sisuliselt oli see pesupood, mille kunstnik avastas, kui sõitis Iraani külla oma isale, kes oli juba 75 aastat tootnud veidi Marati toodangut meenutavat pesu. Kunstnik otsustas poest teha kunstiprojekti ja nüüd saabki pop-up-poest-kunstiprojektist endale vana kooli maikasad ja aluspükse soetada. Alustasin ka ise oma kunstikollektsionääri karjääri ja ostsin 16-eurose kunstimaika. Messi õuealal müüdi autolavkadest burgereid ja friikartuleid. Samuti oli HISKi (kõrgem kujutava kunsti instituut Gentis Belgias – toim) kunstikeskus sinna ehitanud karaokelava, kus sai kunstnike valitud lugude saatel karaoket laulda. Teatud kellaegadel esitati laule ka flaami viipekeeles.

Brüsseli kunstimesil oli uimastavalt lämbe õhk ja kohvi sai osta vaid vähestest lettidest. Šampanjat aga pakuti iga 100 meetri tagant eri kohvikutes. Selline taktika näitas selgelt, et kaine ja värske pea ei ole kunstikoguja jaoks parimad omadused. Välismaal armastavad suurkorporatsioonid väga kunsti toetada ja nii oli Art Brusselsi suur sõber BMW, mille näidisautod seisis messi ukse ees ja pakkusid šampusest küllastunud VIP-külalistele võimalust tasuta kesklinna sõita. Loomulikult pidasime ka meie koos kolleegidega Kaasaegse Kunsti Eesti Keskusest end VIPideks ja lootsime BMWga sõita, kuid autode valvur ainult naeris meid nähes ja ütles sõbralikult, et me oleme kõigest special guest'id, mitte VIPid. Ühesõnaga, on veel kõrgusi, kuhu pürgida.

Poppositions ja Independenti mess

Lisaks käis samal ajal veel kaks messi – Poppositions, mis on nooremale kunstile pühendatud mess, ja Independent, mis on sisuliselt nagu Art Brussels, aga veidi cool'ima vaibiga. Poppositions messil oli väljas eesti kunstiraamatute kirjastus Lugemik koos Marge Monko väljapaneku ja Laura Toosti kureeritud performance'iga. Kusjuures need olid ka selle messi kõige põnevamad asjad. Marge Monko etendus jutustas loo armastusest kaasajal, mis kohati tundub külm ja kõle ja üldse mitte «päris», aga milles siiski peitub oma õrnus ja poeesia.

Erinevalt Brussels Art Fairi VIPist õhustikust oli Poppositions selline mess, kuhu pääses küll tasuta sisse, kuid korraldajatele võis annetada viis eurot. Samuti oli La Vallée loomekeskuses, kus mess toimus, ülimalt peen vineerist WC puutetundlike prügikastidega, mis löi veidra kontrasti ülejäänud messi tahumatu väljanägemisega.

Independenti messi erinev vaib Art Brusselsist väljendus juba selles, et kui viimasel sai koos messi kotiga kaasa täiesti kohutava telliskivisuuruse messikataloogi, siis Independent oli kõigile külastajatele kaasa pannud hoopis väikese õlleüllatuse.

Independenti messi kõige huvitavam osa oli esimene korrus, kus sai näha näiteks Shana Moultoni loomingut, mis on midagi sellist, kui Merike Estna maalid kohtuksid videokunstiga, mis kohtuksid omakorda Salvador Dali ja postinternetiga. Väga põnevad teosed olid väljas ka Berliini galerii Delmes & Zanderi boksis. Tegu oli feministliku alatooniga kollaažidega, kus 1870. aastate viktoriaanlikud naised olid kinni seotud tuleriitadele või poseerisid koos hirmuäratavate vuntsidega meestega, kes hoidsid käes suurt nuga. Kuivõrd kollaažikunst tundub messidel tegevat totaalset comeback'i, siis oligi kõige hämmastavam, et tegu ongi 1870. aastatest pärinevate anonüümse kunstniku loominguga, mitte nüüdisaegse kunstiga. Peab nentima, et lisaks kollaažidele tunduvad kunstimaailma trendid olevat veel väljaprintitud internet, koerad, saviplönnid, marmor ja sürrealistlikud mõjutused. Eri variatsioonides sai neid märksõnu kohatud vist kõigil külastatud kunstisündmustel.

Üldiselt võib öelda, et messikogemus on siiski erinev suure näituse kogemusest, näiteks biennaalil käimisest. Messil on kõike oluliselt lihtsam vaadata, kuna teosed on esitatud enamasti üksikult, ilma erilise siduva kontseptsioonita, mida peaks üritama mõista. Väikese pettumusena tuleb nentida, et erulist moereportaazi Brüsselis teha ei saanud, sest erinevalt näiteks Veneetsia biennaali pressipäevadest olid messikülastajad üldiselt üsna tavaliselt riides.

Veel kogemusi

Contretype'i fotokunsti keskuses sai näha eesti kunstniku Paul Kuimeti isikunäitust ja Eestis residentuuris viibinud Alexandre Christiaensi fotonäitust «Estonia». Viimase nimiteos on foto, mis kujutab linnahalli katust mingil eriti rõvedal (või siis tavalisel) talveööl, mil lumine ehitis sulab kokku uduse ja lõrtsise taeva ja kaugusest paistvate autotuledega. Seda pilti oli tore vaadata ja mõelda: «Sellises kohas me siis elame.»

Isaks eestlastele oli Brüsselis nõhiteniiaaks kreeka kunstnike grupp, kelle näitus «Young Handsome and Unemployed» (tõenäoliselt võtab see pealkiri kokku keskmise kreeklase nägemuse endast) oli Küpsised aitavad meil teenuseid edastada. Meie teenuseid kasutades nõustute sellega, et kasutame küpsiseid.

[Rohkem infot](#)... galeriist. Näiteks võis sealt leida Natasha Papadopoulou fotomontaažid

pesukäsnadest, Katerina Kana marmorisse raiutud viisnurga ja Angelo Plessase ümra

Sain aru

Brüsselis veedetud kolme päeva jooksul õnnestus mul juba jõuda ka näituse itaallasest kuraatori Michelangelo Corsaro sünnipäevale, kus pakuti rakit ja mina jutustasin lõunaeurooplastele imepäraseid lugusid salapärasest Eestist.

Samal ajal kui toimus Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskuse ja Temnikova galerii korraldatud õhtusöök «Eating the forest», kus eesti ja välismaa kunstiprofessionaalid mekkisid [Kris Lemsalu](#) savitaldrikutele asetatud kasetohult samblamaiustusi, sattusime kreeklaste kutsel koos mõnede teiste eestlastega hoopis luuleõhtule. Kuigi see formaat viitab vähemalt minu jaoks enamasti igavapoolsele üritusele, kus istutakse maas patjadel ja juuakse teed, siis see oli luuleõhtu, mis ka luuleõhtu oli. Üritust korraldasid austraallastest Marnie, kes kandis eriti avatud lõikega kleiti ja kel kasvasid karvad igal pool, ja Alberto, kes oli saabunud moodsas narmastega kleidis. Esimene esineja oli välimuselt ja esinemisstiililt segu Marko Mägist ja Raul Vellbaumist, aga selline Lääne-Euroopa versioon, kes pole veel ballooniõllega kokku puutunud. Viimane esineja oli keegi performance'i-kunstnik, üks karvane mees, kellel oli seljas suur pusa, millest ta ühel hetkel end noaga välja löikas. Hiljem püherdas ta maas ja hüppas siis ühele vaatajale sülle, kiskus aluspüksid jalast, ja ülejäänud õhtu möödus arutades, kuidas me kohe aru ei saanud, et tegu on transsoolise mehega.

Lõbusa Brüsseli reisi lõpetas tüütu sabasseisimine lennujaamas. Pärast terrorirünnakut on lennujaama ette ehitatud suured vabaõhutelgid. Harjumuspärase grilliõhna ja elukutselise peojuhi energilise sõnamulina asemel sisaldab see aga hoopis hästi paljusid inimesi, kes seisavad sabas ja läbivad turvakontrolli. Siiski õnnestus lõpuks turvavärvatest läbi murda. Brüsseli toidupoe DJd armastavad miskipärast supermarketites mängida Serge Gainsbourgi ja Jane Birkin'i erootiliselt laetud lugu «Je t'aime...moi non plus». Kui hästi see lugu just toidu- ja tarbekaupade valimisega kokku käib, ei oska ma öelda, kuid igal juhul jäi just see laul Brüsseli kunstireisilt kõrvade vahele kummitama.

KULTUUR

KIRJUTA TOIMETAJALE

LIITU POSTIMEHE UUDISKIRJAGA

ja ole kursis huvipakkuvate uudistega!

E-posti aadress

LIITU

ARTIKLI MÄRKSONAD

art Brussels brüssel EKKM Euroopa FLO KASEARU independent Kris Lemsalu
marge monko merike estna salvador dali serge gainsbourg